ARREST VAN HET HOF
24 maart 1988 *

In zaak 240/86,

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door X. Giataganas, lid van haar juridische dienst, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij G. Kremlis, lid van haar juridische dienst, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

verzoekster,

tegen

Helleense Republiek, vertegenwoordigd door N. Frangakis, juridisch adviseur bij de Permanente vertegenwoordiging van de Helleense Republiek bij de Europese Gemeenschappen, en K. Papakostopoulos, juridisch medewerker van het Ministerie van Handel, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg ter Griekse ambassade, 117, Val Sainte-Croix,

verweerster,

betreffende een verzoek aan het Hof om vast te stellen dat de Helleense Republiek, door de invoer van graan afhankelijk te stellen van een deviezenvergunning en aan de afgifte van deze vergunning de verplichting tot wederuitvoer van de goederen te verbinden, door reeds afgegeven vergunningen weer in te trekken en door niet te voldoen aan het verzoek van de Commissie om informatie, in het bijzonder over de toepasselijke voorschriften, de verplichtingen niet is nagekomen die op haar rusten krachtens de artikelen 5, 30, en 106, lid 1, EEG-Verdrag en verordening (EEG) nr. 2727/75 van de Raad van 29 oktober 1975 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector granen (PB 1975, L 281, blz. 1),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: Mackenzie Stuart, president, G. Bosco, J. C. Moitinho de Almeida en G. C. Rodríguez Iglesias, kamerpresidenten, T. Koopmans, U. Everling, Y. Galmot, C. Kakouris en F. Schockweiler, rechters,

advocaat-generaal: C. O. Lenz
griffier: B. Pastor, administrateur

* Procestaal: Grieks.

gezien het rapport ter terechtzitting en ten vervolge op de mondelinge behandeling op 1 december 1987,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 13 januari 1988,

het navolgende

Arrest

1 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 11 september 1986, heeft de Commissie van de Europese Gemeenschappen krachtens artikel 169 EEG-Verdrag beroep ingesteld strekkende tot vaststelling dat de Helleense Republiek, door de invoer van graan afhankelijk te stellen van een deviezenvergunning en aan de afgifte van deze vergunning de verplichting tot wederuitvoer van de goederen te verbinden, door reeds afgegeven vergunningen weer in te trekken en door niet te voldoen aan het verzoek van de Commissie om informatie, in het bijzonder over de toepasselijke voorschriften, de verplichtingen niet is nagekomen die op haar rusten krachtens de artikelen 5, 30, en 106, lid 1, EEG-Verdrag en verordening (EEG) nr. 2727/75 van de Raad van 29 oktober 1975 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector granen (PB 1975, L 281, blz. 1).

2 Uit de stukken blijkt, dat de Commissie in de periode februari-maart 1984 door ondernemers en door een Lid-Staat op de hoogte werd gebracht van bepaalde moeilijkheden bij de invoer van graan in Griekenland. Voor deze invoer zou een door de banken afgegeven deviezenvergunning zijn vereist, die sedert de vaststelling van ministerieel besluit nr. E 6/963 van 21 februari 1984 door de Bank van Griekenland moest worden goedgekeurd.

3 Toen de Commissie geen antwoord had gekregen op twee telexberichten van 12 en 15 maart 1984, waarin zij de Helleense Republiek had gevraagd inlichtingen te verstrekken en de nodige maatregelen te nemen om aan de betrokken belemmeringen een einde te maken, maande zij de Griekse regering bij brief van 21 september 1984 haar opmerkingen te maken over het standpunt van de Commissie, dat dergelijke belemmeringen en het niet verstrekken van de gevraagde inlichtingen in strijd waren met verordening nr. 2727/75 en de artikelen 5, 30 en 106 EEG-Verdrag.

4 De Griekse regering beantwoordde die brief op 22 november 1984 met het betoog, dat de getroffen maatregelen noodzakelijk waren om de gebleken kapitaalvlucht het hoofd te bieden en dat ze op de artikelen 67 en 68 EEG-Verdrag berustten. Dergelijke maatregelen zouden de invoer niet belemmeren, aangezien alle invoeraanvragen waren goedgekeurd.

5 Na raadpleging van de importeurs en de klagers verzocht de Commissie de Griekse autoriteiten bij brief van de directeur-generaal Landbouw van 13 februari 1985 om mededeling van de tekst van de betrokken regelingen en van een lijst van aanvragen tot uitvoer van deviezen, die in het eerste halfjaar van 1984 met het oog op de invoer van graan waren ingediend. Ook vroeg zij nadere inlichtingen over het verloop van de procedure (datum van indiening van de aanvraag, datum van het besluit van de Bank van Griekenland, datum van de invoer) en over gevallen waarin de afgifte van deviezenvergunningen was vertraagd of geweigerd. In antwoord op deze vragen deelde de Griekse regering enkel een lijst van de verleende invoervergunningen mee.

6 Van mening dat de invoerbelemmeringen voor graan, die zij onverenigbaar met het gemeenschapsrecht achtte, nog steeds bestonden, bracht de Commissie op 25 november 1985 een met redenen omkleed advies uit. Hierin verweet zij de Helleense Republiek de procedure voor het verlenen van deviezenvergunningen te hebben verzwaard door te bepalen, dat de Bank van Griekenland voortaan haar goedkeuring zou moeten hechten aan elke door de banken afgegeven deviezenvergunning of bevestiging daarvan. De Helleense Republiek werd verzocht om binnen een termijn van twee maanden vanaf de betekening van het advies de nodige maatregelen te nemen om eraan te voldoen.

7 In de loop van 1985 vernam de Commissie, dat bij invoer van tarwe in bepaalde gevallen aan de deviezenvergunning de voorwaarde werd verbonden, dat het produkt na verwerking met een hogere toegevoegde waarde weer werd uitgevoerd. Zij kreeg ook kennis van ministerieel besluit nr. E 6/2931 van 25 juli 1985, waarbij deviezenvergunningen voor de invoer van tarwe, die reeds waren afgegeven maar waarvan tot die datum nog geen gebruik was gemaakt, weer werden ingetrokken. Er was enkel een uitzondering voorzien voor de importen waaraan de voorwaarde van wederuitvoer van het verwerkte produkt was verbonden, en voor de gevallen waarin onherroepelijke kredietbrieven waren uitgeschreven, waarvan de geldigheidsduur nog niet was verstreken.

8 Van mening dat deze maatregelen de graaninvoer nog verder belemmerden, verzocht de Commissie de Griekse regering bij brief van 25 november 1985 haar opmerkingen te maken over haar standpunt, dat dergelijke belemmeringen in strijd waren met verordening nr. 2727/75 en de artikelen 30 en 106, lid 1, EEG-Verdrag.

9 Deze brief bleef onbeantwoord, waarop de Commissie op 15 mei 1986 een tweede met redenen omkleed advies uitbracht, waarbij de Helleense Republiek werd verzocht om binnen een termijn van een maand vanaf de betekening van het advies de nodige maatregelen te nemen om eraan te voldoen.

10 Toen de Helleense Republiek op geen van de twee met redenen omklede adviezen reageerde, heeft de Commissie het onderhavige beroep ingesteld.

11 Voor een nadere uiteenzetting van de feiten, het procesverloop en de middelen en argumenten van partijen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen van het dossier worden hieronder slechts weergegeven voor zover dat noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.

Ontvankelijkheid

12 De Griekse regering is van mening dat, aangezien de invoerbelemmeringen voor graan vóór het instellen van het beroep waren opgeheven, dit laatste zonder voorwerp is geraakt.

13 Ter terechtzitting heeft de Commissie erkend, dat de niet-nakoming niet langer bestaat, maar nochtans aangevoerd dat zij er belang bij heeft, dat de Helleense Republiek wordt veroordeeld wegens de in het verleden vastgestelde maatregelen.

14 Volgens vaste rechtspraak van het Hof (laatstelijk het arrest van 5 juni 1986, zaak 103/84, Commissie/Italië, Jurispr. 1986, blz. 1759) wordt bij een beroep ex artikel 169 het onderwerp van geschil bepaald door het met redenen omkleed advies van de Commissie; ook wanneer het verzuim is opgeheven na ommekomst van

de termijn die krachtens de tweede alinea van dat artikel is vastgesteld, blijft voortzetting der actie van belang. Dit belang kan bestaan in de vaststelling van de grondslag van de aansprakelijkheid van een Lid-Staat, als gevolg van die niet-nakoming, met name jegens hen die ten gevolge van deze niet-nakoming rechten verkrijgen.

15 Aangezien de Helleense Republiek het met redenen omkleed advies van 25 november 1985 niet binnen de door de Commissie gestelde termijn heeft opgevolgd, is het beroep ontvankelijk voor wat het onderwerp van geschil betreft zoals door dat advies bepaald.

16 Daarentegen heeft de Helleense Republiek met betrekking tot de in het met redenen omkleed advies van 15 mei 1986 bedoelde belemmeringen wél voldaan aan het verzoek van de Commissie en zelfs nog vóór het advies werd uitgebracht. Bijgevolg is het beroep niet-ontvankelijk voor zover het het onderwerp van geschil betreft zoals door dat advies bepaald.

17 In het onderhavige geding gaat het dus nog om twee vragen, namelijk in de eerste plaats of de Helleense Republiek de invoer van graan met ingang van februari 1984 afhankelijk heeft gesteld van een dubbele voorwaarde, te weten de afgifte van een deviezenvergunning door een bank en de goedkeuring van deze vergunning door de Bank van Griekenland, en of deze procedure verenigbaar is met de artikelen 30 en 106 EEG-Verdrag, en in de tweede plaats of deze staat, door de Commissie niet de gevraagde inlichtingen en wettelijke regelingen mee te delen, de krachtens artikel 5 EEG-Verdrag op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen.

De verenigbaarheid van de procedure voor de afgifte van deviezenvergunningen met de artikelen 30 en 106 EEG-Verdrag

18 Blijkens het verzoekschrift heeft de Commissie geen kritiek op de deviezenvergunning zelf, die volgens haar in de Helleense Republiek voor de invoer van alle produkten wordt verlangd, maar enkel op de bijkomende belemmering die voortvloeit uit het vereiste van goedkeuring door de Bank van Griekenland van de door de banken afgegeven vergunningen.

19 De regering van de Helleense Republiek houdt staande, dat de deviezenvergunningen nooit zijn afgegeven volgens de door de Commissie vermelde dubbele procedure. Dergelijke vergunningen behoorden vroeger tot de uitsluitende bevoegdheid

van de handelsbanken en sinds ministerieel besluit nr. E 6/963 is ter zake alleen de Bank van Griekenland bevoegd.

20 In dit verband moet worden vastgesteld, dat voornoemd ministerieel besluit alsook besluit nr. E 6/885 van 16 februari 1984 voorzien in een nieuwe procedure voor de afgifte van vergunningen voor de invoer van tarwe; deze worden afgegeven door de Bank van Griekenland, op eensluidend advies van een Comité regeling invoervraagstukken. Noch uit de tekst van die besluiten noch uit ander door de Commissie aangevoerd bewijsmateriaal blijkt, dat de andere banken in deze procedure een rol speelden.

21 Weliswaar kan voormelde procedure een belemmering voor de invoer van graan opleveren en moet de verenigbaarheid met het gemeenschapsrecht nog nader worden onderzocht, maar het Hof kan hier thans niet op ingaan, aangezien een dergelijke grief geen onderwerp van geschil is.

22 Mitsdien moet deze grief van de Commissie worden verworpen.

De niet-nakoming van de verplichting tot samenwerking met de Commissie

23 De Commissie is van mening dat de Griekse regering, door niet te reageren op de twee telexberichten van 12 en 15 maart 1984, waarin zij inlichtingen vroeg over de vastgestelde maatregelen betreffende de graaninvoer, alsook op haar brief van 13 februari 1985, waarin zij verzocht de tekst van de toepasselijke bepalingen en bepaalde inlichtingen over de in het eerste halfjaar 1984 afgegeven deviezenvergunningen en verrichte graanimporten mee te delen, artikel 5 EEG-Verdrag heeft geschonden.

24 De Helleense Republiek betoogt, dat het onmogelijk was de Commissie op korte termijn alle informatie over de graanhandel te verstrekken, aangezien de desbetreffende gegevens zich verspreid bevonden over 3 000 filialen van de bevoegde banken.

25 De Helleense Republiek heeft haar verzuim om de Commissie de tekst van de op de graaninvoer toepasselijke bepalingen toe te zenden, en, wat de door verzoekster gevraagde inlichtingen betreft, het feit dat de inlichtingen over de periode na de inschakeling van de Bank van Griekenland niet zijn verstrekt, niet weten te rechtvaardigen. Het ter terechtzitting aangevoerde argument, dat genoemde Bank in het eerste jaar waarin het stelsel werd toegepast, geen statistieken had opgesteld, kan niet worden aanvaard, aangezien de gevraagde inlichtingen betrekking hadden op feiten zoals de datum van de vergunningaanvraag, de datum van de beslissing van de Bank en het tijdstip van invoer, die aan de hand van de dossiers gemakkelijk waren te achterhalen.

26 In ieder geval had de Griekse regering, zelfs indien de door haar ondervonden moeilijkheden het haar onmogelijk maakten de gevraagde inlichtingen te verstrekken, dit binnen een redelijke termijn aan verzoekster moeten laten weten. Zij heeft echter niet van zich laten horen tot het onderhavige beroep werd ingesteld.

27 Bijgevolg levert de houding van de Helleense Republiek een niet-nakoming op van de krachtens artikel 5 EEG-Verdrag op iedere Lid-Staat rustende verplichting om de Commissie de vervulling van haar taak te vergemakkelijken. Door te weigeren met de Commissie samen te werken, belette de Griekse regering deze instelling om kennis te nemen van een niet gepubliceerde regeling die lange tijd heeft gegolden, en om na te gaan of de graaninvoer door deze regeling werd belemmerd.

28 Mitsdien moet worden vastgesteld dat de Helleense Republiek, door de tekst van de op de graaninvoer toepasselijke bepalingen en de door de Commissie gevraagde inlichtingen over de in 1984 afgegeven deviezenvergunningen en verrichte graanimporten opzettelijk niet aan die instelling mee te delen, de krachtens artikel 5 EEG-Verdrag op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen.

Kosten

29 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen, voor zover zulks is gevorderd. Ofschoon verweerster in het ongelijk is gesteld wat het onderwerp

van geschil betreft zoals dit in het met redenen omkleed advies van 15 mei 1986 is aangegeven, dient te worden vastgesteld, dat de verzending van dit advies verband hield met het gebrek aan medewerking van de kant van verweerster; derhalve dient verweerster overeenkomstig artikel 69, paragraaf 3, van het Reglement voor de procesvoering in alle kosten te worden verwezen.

HET HOF VAN JUSTITIE,

rechtdoende, verstaat:

1) **Door de tekst van de op de graaninvoer toepasselijke regelingen en de door de Commissie gevraagde inlichtingen over de in 1984 afgegeven deviezenvergunningen en verrichte graanimporten opzettelijk niet aan die instelling mee te delen, is de Helleense Republiek de krachtens artikel 5 EEG-Verdrag op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.**

2) **Het beroep wordt voor het overige verworpen.**

3) **De Helleense Republiek wordt verwezen in de kosten van de procedure.**

Mackenzie Stuart Bosco Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Koopmans Everling Galmot Kakouris Schockweiler

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 24 maart 1988.

De griffier

J.-G. Giraud

De president

A. J. Mackenzie Stuart